

Alt i alt er dette en kortfattet og god bok om moderne kirurgi ved grå stær. Målgruppen vil først og fremst være leger under utdanning i øyesykdommer, samt ferdige øyespesialister. I tillegg vil den også kunne være av interesse for praktiserende allmennleger.

Erling Haaskjold

Øyeavdelingen
Rikshospitalet

Nyttig bok om synsrehabilitering

Gunvor Birkeland Wilhelmsen

Å se er ikke alltid nok

Synsforstyrrelser etter hjerneskadene og mulige tiltak. 163 s, tab, ill. Oslo: Unipubforlag, 2003. Pris NOK 289 ISBN 82-7477-120-6

Synet, vår viktigste sans, gir oss informasjon om omverdenen. Effektiv bruk av denne sansen krever ikke bare et skarpt objektbilde på netthinnen, men også en perfekt overføring av synsimpulsen til synsbarken og andre deler av hjernen samt en aktiv konstruksjon av den visuelle verden. Omtrent to tredeler av pasientene får etter hjerneslag og andre hjerneskadene et eller annet visuelt problem. De fleste skader er forbundet med synsfeltutfall, men det er heller ikke uvanlig med mer sammensatte persepsjons- eller øyebevegelsesforstyrrelser. De fleste pasientene får tilbud om rehabilitering etter hjerneskaade, hvor tiltakene konsentrerer seg om gjenoppretting av de tapte motoriske funksjonene, mens de visuelle problemene som regel ikke berøres. Forfatteren, som er synspedagog, retter søkelyset mot dette neglisjerte området. Boken bygger på hennes doktoravhandling.

I de første kapitlene gis en beskrivelse av ulike høyere visuelle funksjonsforstyrrelser i en imponerende enkel og lett leselig form. Etter en kort omtale av de eksisterende terapeutiske metodene rapporterer forfatteren fra sine egne erfaringer med synsrehabilitering hos slagpasienter, hvor hun har gjennomført et tidsbegrenset, strukturert synstreningsprogram. Hovedelementet er å utarbeide nye søkestrategier basert på kompensierende øyebevegelser. De oppnåede resultatene illustreres godt gjennom kasuistikker. Boken inneholder også en nyttig ordliste.

Bokens største betydning ligger i at den fokuserer på et lavt prioritert, men meget viktig, rehabiliteringsområde. Målgruppen er i hovedsak fagpersoner innen rehabiliteringsarbeid, synspedagoger og spesialpedagoger.

Emilia Kerty

Nevrologisk avdeling
Rikshospitalet

Retinas sykdommer

Allen C. Ho, Gary C. Brown, J. Arch McNamara, Franco M. Recchia, Carl D. Regillo, James F. Vander, red

Retina

Color atlas & synopsis of clinical ophthalmology. 312 s, tab, ill. New York: Mc Graw-Hill, 2003. Pris USD 65 ISBN 0-07-137596-1

Wills Eye Hospital, USA, utgir en serie på fem bøker under tittelen *Color atlas & synopsis of clinical ophthalmology*, hvorav omtalte bok inneholder retinas sykdommer.

Forfatterens intensjon har vært å lage en generell oversikt og et presist fargeatlas over hovedtrekkene i vitreoretinale sykdommer til hjelp ved diagnose og behandling av pasienter med slike sykdommer.

Boken har ti kapitler hvor de ulike sykdommer blir omtalt. Omtalen av hver sykdom følger samme disposisjon, er kortfattet og presis og inneholder de viktigste og karakteristiske forhold ved sykdommen. Språket er lett forståelig. Hovedkapitlene og de enkelte sykdommer er klart atskilte og gjentakelser er unngått. Ønsker man å finne hva som er standard behandling, er boken godt oppdatert, men det er ingen litteraturhenvisninger.

Formatet er som en litt stor lommeutgave, lett å ha for hånden og lett å finne frem i. De fleste sykdommene er illustrert med farge- og angiografibilder (fluorescein/ indocyanin-grønn). Bildene er dessverre bokens vesentligste svakhet. Formatet på bildene er svært lite (58 x 46 mm) og mange detaljer går tapt på grunn av dette. Svart-hvitt-bildene (angiografiene) er brukbare, men på fargebildene av øyebunnen er ofte detaljer blitt borte. Bildene fremstår som røde felter hvor netthinnens blodårer og papillen er det eneste som kan ses. Som fargeatlas over retinale sykdommer har boken derfor liten verdi.

Konklusjonen er at forfatterne har laget en kort og presis omtale av de vanligste og en del sjeldne retinale sykdommer. Boken er egnet både for ferdige spesialister og leger under spesialistutdanning i øyesykdommer til raskt å finne frem til det essensielle. Den kan også brukes til å finne mulige diagnoser og hva som er vanlig behandling. På bakgrunn av dette kan boken godt anbefales, men den erstatter ikke de større lærebøkene. Som atlas over retinale sykdommer har boken, av tidligere nevnte grunner, mer begrenset verdi. Kjøpere av boken bør være oppmerksomme på dette.

Per Syrdalen

Øyeavdelingen
Rikshospitalet

Så galt kan det gå

Allan B. MacLea, James P. Neilson, red

Maternal morbidity and mortality

434 s. London: RCOG Press, 2002. Pris USD 48 ISBN 1-900364-76-X

Fødselshjelp som fag vokste frem for å redusere morens risiko for å dø under fødselen. Barselfeberer ble et mindre problem mot slutten av 1800-tallet. Kontrollen av den gravide og fødeforholdene ble bedre. I den vestlige del av verden gjennomgikk ernærings-, utdannings- og boligforhold en revolusjonerende utvikling. Den materielle dødelighet ble i den rike del av verden en sjeldenhet. Det forekommer likevel stadig at kvinner dør under svangerskap, fødsel og barsel, også i Norge. Hva kan man lære av det fryktelige og hvordan kan man hindre at det skjer? Britene har vært foregangsfagfolk i å lære av det som går galt. Ved å gjennomgå det enkelte materielle dødsfallet analyseres hva som var god, suboptimal eller dårlig håndtering av det som skjedde. Det er derfor logisk at det også er britene som setter lys på maternell sykelighet og dødelighet i denne håndboken.

Livstruende situasjoner enten fordi mor har en alvorlig sykdom eller pga. blødninger, blodpropp, alvorlig svangerskapsforgiftning eller annet, huskes. Vi vet ikke hvor ofte nestendød forekommer i Norge. Melderutinene er ikke gode nok. Dette er ikke sagt for å dramatisere en prosess, som stort sett går greit. At noe er naturlig, er ikke det samme som at det er ufarlig.

Boken er et resultat av arbeidet til en studiegruppe ved Royal College of Obstetricians and Gynaecologists som har sett på morens helse ved svangerskap og fødsel.

Boken er bygd opp som en serie kapitler med spennvidde fra det globale perspektiv, risikofaktorer og spesifikke patologiske bilder til organisering av det brede tverrfaglige samarbeidet som er nødvendig for gode resultater. Også psykologiske reaksjoner og sykdom behandles innsiktsfullt. Den avsluttes med anbefalinger, gradert etter utsagnetens dokumentasjonskraft. Videre inneholder den diskusjonsinnlegg, viser uenighet, har fyldige litteraturreferanser og en indeks som gjør den til en bruksbok.

Når alvorlig sykelighet og dødelighet er så sjelden i Norge, henger det bl.a. sammen med at det bokens panel anbefaler som god medisin, ofte er dagens tilbud i norsk helsevesen. Norsk fødselshjelp er godt organisert, men det betyr ikke at vi ikke kan bli bedre. Boken bør være en selvfølge i våre sykehusbibliotek, og også den enkelte gynekolog og anestesilog vil ha stor nytte og glede av den.

Per E. Børdahl

Kvinneklinikk
Haukeland Universitetssykehus